

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejema. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 8

Sreda, 30. januarja 1935

Leto X

Delavske zahteve je treba uresničiti

Temeljito delo je potrebno, ne samo pomožne akcije!

Velika beda zaradi nezaposlenosti in beda, ki jo trpe preslabo plačani delavci in nameščenci, spada pred forumne upravnih korporacij, ko sklepajo o proračunih. Predvsem bi spadalo to vprašanje

v narodno skupščino, banovinske svete in samouprave občin,

ker je le tam mogoče taka vprašanja temeljiteje reševati, zaradi tega, ker lahko poiščemo kritje iz imovitejših virov in v večjem iznosu.

Pomožne akcije za podpiranje bednih ne morejo ne socialno bistveno pomagati, ne gospodarsko. Tudi z uvajanjem novih davščin za vsesplošno preslabo plačane sloje se ne more konzum prav nič dvigniti, ne more se izboljšati niti gospodarstvo, pač pa se pomnožuje in večja splošna socialna beda. Omiljenje socialne bede morejo služiti proračuni velikih javnih korporacij, ki črpajo vire tam, kjer so, ter pospešujejo na drugi strani gospodarstvo z investicijami in z zaščito pred grozovito eksploatacijo delavstva, ki je danes nihče ne omejuje, razen delavskih organizacij, kolikor morejo.

Treba je novih naziranj, nove politike in delavskega sodelovanja, kjer ga še ni. S »pomožnim« reševanjem socialne bede se razdeljuje še tisti premajhni konzum na nesrečne brezposelne, da pada, v splošnem pa ne pospešuje boljših socialnih razmer.

Nešetokrat smo že poudarili, da je za socialne razmere

odgovorna splošnost, splošno gospodarstvo.

(Tam je treba zastaviti vprašanja in izdati gani)

Boj za senatorje

Časopisni glasovi k volitvam v senat.

»Kmetški list«, glasilo kmetijcev okoli gg. Pucelja in ministra Marušiča, kritizira v zadnji številki v članku »Disciplina« postopanje glavnega odbora JNS, ki je preko večinskega sklepa banovinske konference za Dravsko banovino postavil kot oficijalno listo JNS gg. ministra Marušiča in bivša ministra Kramerja in Pucelja. »Kmetški list« piše: »Popolno preziranje volje delegatov in volilcev ne more roditi discipline, pač pa izziva utis neke popolnoma neupravičene strankarske diktature. Ne verujemo namreč, da bi se hoteli pristaši te stranke kar na lepem odreči vsaki pravici do svobodnega izražanja in tudi uveljavljanja svoje volje in se slepo podvreči taki ali taki »komandni«, ker so že toliko zreli, da nočejo biti »objekt«, ampak »subjekt« politike! Ljudje dandanes niso več tako zabit, kakor so bili nekdanj, ko je z njimi lahko vsak pometal, kakor je hotel. Danes so ljudje že precej vajeni — pometati sami.

Zagrebski »Obzor« od 27. t. m. poroča, da je kandidat »nevtralne liste« za senatske volitve g. Žebot poslal predsedniku vlade Jevtiću brzojav, v katerem pozdravlja njega in vladin program. V tem brzojavnem pozdravu izjavlja g. Žebot, da hoče podpirati sedanjo vladno, ako bo izvoljen za senatorja.

Beograjska anketa

Konkretni predlogi za izboljšanje socialnega položaja delavskega razreda

Na podbudo svobodnih delavskih in nameščenskih organizacij se je vršila 19. in 20. januarja anketa, ki so jo sklicale delavske zbornice potom centralnega tajništva. Na njej so bili zastopniki vseh svobodnih strokovnih organizacij v državi. Ankete so se udeležili tudi zastopniki prizadetih oblasti. Zainteresirani so bili na delu tudi delodajalci ter so prisostvovali anketi zastopniki njih korporacij, zadrug, industrijcev in trgovcev.

Beograjska anketa je utemeljila zahteve, kakor ji je bila naloga. Cela vrsta podatkov, ki so bili zbrani po raznih publikacijah, je nepobitno dokazala navedene teze in opravičila zahteve. Pozabiti pa ne smemo enega. Z delavske strani se je gradivo skrbno pripravilo, toda tudi z nasprotne strani so se navajali argumenti, ki naj bi delavske dokaze temeljito pobili. Hoteli so dokazati, da delavski položaj ni tako katastrofalen, kakor se poroča z delavske strani: da ni nezaposlenosti, da dneve niso tako nizke, da bi se izplačalo razburjati ali izzivati javno intervencijo; ter da je vsa kampaanja pričeta z delavske strani umetno, konstruirano strašilo z namenom, da se s tem najde pripravno sredstvo za propagando med množico delavcev in nameščencev.

Anketa pa je pokazala, da je ravno nasprotno resnica. Zakaj naši najhujši nasprotniki se niso mogli otresti utisa in niso mogli, da ne bi priznali:

da je anketa vršila svoje delo z največjo objektivnostjo, brez hrupa, z obilnim materialom o dejanskem položaju naših delavcev in nameščencev.

Ni bilo mogoče polemizirati proti utemeljevanjem, da je položaj naših delavcev in nameščencev tako

slab, da res obstoja nevarnost za narodno gospodarsko, kulturno in moralno; ni se moglo ugovarjati zahtevi po javni intervenciji v svrhu reguliranja delavskih dni, kako tudi ne že sprejeti resoluciji o ureditvi delovnega časa, o varstvu v obratih, o zavarovanju za bolezen in nezgode; enako tudi ni ugovora drugim gospodarskim ukrepom, ki so bili sprejeti.

Položaj naših delavcev je označen s tremi perečimi vprašanji njih življenskega bista. Na prvem mestu je šlo za višino delavske dneve, na drugem za nezaposlenost, na tretjem za davčno obremenjenost delavske dneve in nameščenske plače.

Vsa tri vprašanja tvorijo eno celoto. Obravnavala so se tudi na anketi kot celota, čeprav so bila jasneje pojasnjena v treh skupinah, da se s tem bolje dokaže njih povezanost.

Anketa je najprej dokazala

strahovito nazadovanje dni

delavcev in nameščencev. Dokazala je, da niso dneve naših delavcev le od včeraj ali samo v letih gospodarske krize nižje, kakor so dneve v sosednjih deželah delavcev istih kvalifikacij ter v gospodarstvu celo istih delodajalcev kakor pri nas, nego da so nižje že od nekdanj, ter da so nizke dneve naših delavcev postale fatalen

sistem, po katerem se podcenjuje vrednost naše narodne delovne sile.

Anketa je ugotovila anomalijo, da so realne mezde nižje v naši bogati agrarni deželi, da naš delavec ne more kupiti niti onih življenskih potrebščin, neglede na to, če so se te prepečenile, katere kupuje inozemski delavec, ki jih plačuje dražje.

Anketa je ugotovila dalje, da je nezaposlenost pri nas zato tako fatalna,

ker delavec niti takrat nima dovolj za svojo prehrano, kadar je redno zaposlen

in ker je že prvi dan, ko postane nezaposlen, vezan na javno pomoč. Anketa je ugotovila, da bi nezaposlenost naših delavcev in nameščencev bila mnogo lažje znosljiva, če bi naši delavci in nameščenci imeli normalne zasluzke, če bi jim zasluzek omogočil normalno prehrano, in kadar bi si lahko nekaj prištedili za suhe čase nezaposlenosti. Želeč, da se nudi pomoč nezaposlenim, je anketa ponovno povdarila problem višine dneve ter navajala celo vrsto praktičnih ukrepov, ki se naj izvedejo v svrhu pobijanja nezaposlenosti in pomoči delavcem in nameščencem.

Končno je anketa razpravljala tudi o problemu preobdavljenosti delavske dneve z javnimi bremenmi. Povedala je, kako težka je obremenitev mizernih dni delavcev in plač nameščencev. V celoti ne tvorijo velikega zneska v državnih dohodkih,

vendar pa so najbolj obdavčen objekt v državi.

Na podlagi celokupnega materiala, ki pojasnjuje položaj delavcev in nameščencev, je anketa v obsežnih stvarnih resolucijah rekla: Zgenite se in pomagajte. Dvanajsta ura je. Kdor ima ušesa, da čuje, naj čuje! Zlasti pa je anketa poudarila zahtevo po popolni svobodi za delavske in nameščenske strokovne organizacije, da s tem dobe delavci in nameščenci možnost, da se sami v neposrednem boju bore proti krivicam, ki jih davijo.

Ali za nemške fašiste ne veljajo sklepi Društva narodov proti teroristom?

Rjavi fašisti umorili svojega nasprotnika

V kraju Slapy nedaleč od Prage so nemški fašisti iz rajha na zverinski način umorili emigranta inž. Rudolfa Formisa in so potem v avtomobilu pobežili čez mejo.

Inž. Formis je bil član črne fronte dr. Otto Strasserja, ki se je odcepila od nemških nacijev, ker so izdali socialistični program. Strasserjevi pristaši, med njimi inž. Formis so, da uidejo maščevanju, morali bežati na Čehoslovaško.

Tu je inž. Formis živel v bednih razmerah, nastanjen v nekem hotelu v Slapy. Za njegovo osebo so se pa začeli zanimati nemški fašistični ovađuhi, ker so zavohali, da je instaliral tajno radio oddajno postajo, ki ne prestando moti največjo nemško radio

postajo Kóni@swusterhausen z oddajanjem protihitlerjevskih govorov.

Fašistom se je posrečilo, da so navezali s Formisom stike. Pretekli petek pa so ponoči vdrli v njegovo stanovanje v hotelu dva fašista, v spremstvu neke »dame«, in sta Formisa ustrelila, hotelsko sobo pa zažgala. Po strahotnem umorstvu so krivci pobežili preko meje. Sumijo, da so bili v zvezi s hotelirjem.

Vsa čehoslovaška javnost, pa tudi ostalo inozemstvo je radi tega ogorčeno. Listi vprašujejo, če sklepi Društva narodov o pobijanju terorizma za Nemčijo ne veljajo in zahtevajo sankcije proti nemškemu fašizmu, ki ogroža javno varnost v sosednjih državah.

»Pohod«, glasilo »Narodne odbrane«, se v zadnji številki veseli, da je sodišče potrdilo po klerikalcih vloženo kandidatno listo z nosilcem Žebotom in izraža »prav iskreno in z vso dušo željo, da g. Pucelj ne postane senator.« Nacionalistični »Po-

hod« se namreč boji, da bi v tem slučaju prišel kot poslanec v Narodno skupščino Pucelj namestnik, ki je kočevski Nemeč, in javno izraža željo, da ne pride v senat g. Pucelj, marveč da pride v senat mesto Pucelja g. Žebot.

Znižanje občinskih taks in doklad

Minister financ je odredil potom finančnih direktcij, da naj občine pri sestavi proračunov upoštevajo težki gospodarski položaj ter temu primerno določajo razne občinske takse in doklade. Občine naj bi v tem primeru ne le upoštevale splošni gospodarski položaj, marveč zlasti davčno zmoglost prebivalstva, ker je del prebivalstva, posestniki in ljudje z večjimi dohodki razmeroma mnogo manj obremenjen kakor delovni sloji in obrtniški stan.

Skupni interesi Nemčije in Poljske

Na severu Poljske in vzhodu Nemčije se nahajajo majhne države Litva, Letonska in Estlandska. Te države zapirajo več ali manj obema državama pot do morja in svoboden promet. Zaraditega je verjetno, da bo prva ofenziva Nemčije in Poljske naperjena proti Litavski. Gre predvsem za memeljsko ozemlje, ki je sicer samostojno in pod litavskim pokroviteljstvom. Tako Nemci kakor Litevci zbirajo čete tam okoli. Razumljivo je potem tudi, da imata Nemčija in Poljska — skupne interese, to je željo po razširjenju svoje oblasti na dele sosednje države.

Obisk v Londonu.

Zapad proti vzhodu

Predsednik francoske vlade Laval in zunanji minister Laval dospeta te dni v London. Kaj pomenita obisk v Londonu, mora biti jasno, če ugotovimo, da trdijo angleški politiki, da je mogoče o sigurnosti miru govoriti šele takrat, ko se prizna enakopravnost v oboroževanju Nemčiji, Avstriji in Madžarski. Tedaj bi se Nemčija vrnila v Društvo narodov in bi se sklenila primerna omejitev oboroževanja.

Očividno gre tu za okrepitev vesil, kar zagovarja Italija, na drugi strani pa tudi za omejitev vpliva Francije v Evropi. Francija zahteva vzhodni pakt, ki se mu naj priključita Nemčija in Poljska. S tem bi prestiž Francije sicer objevil v Evropi, vendar mora Francija ostati v stalnih dobrih odnosih s svojimi zavezniki, ker bi sicer utegnili nastati v Evropi politična dislokacija. To bi Angleži kot znani imperialisti lahko izkoristili v slučaju spora s Francijo v prekomorskih vprašanjih, ki ni izključen. Vsekakor pa je politika štirih vesil še vedno aktualna ter pade odločitev o tem vprašanju na londonski konferenci.

Vprašanje razorožitve pa ostane še nerešen problem.

Spor med Francijo in Abesinijo

Abesinci so napadli v francoski Somaliji Francoze in ubili kolonialnega uradnika Bernarda. Napadalcu so nomadi, kakršnih rodov je še več v Abesiniji. Ti se ne ozirajo na odredbe vlade. Francija se je pritožila zaradi tega napada. Abesinija se opravičuje, da napadalcu pripadajo divjakom, ki samolastno ravna in vrše razna plemena tudi med seboj boje. Ob tej priliki poroča časopisje, da država, ki nima oblasti v svojih rokah, nima pravice do obstoja in ne spada v Društvo narodov. Potrebno je, da Italija prevzame nad njo protektorat, oziroma jo zasede. Italija tudi dejansko zbira tam svoje čete, kar bi potrjevalo, da je na rimski konferenci dobila mandat, da — pacifira Abesinijo ob sporazumu s Francijo in Anglijo.

Amerika za nezaposlene

V Zedinjenih državah so za pobiranje nezaposlenosti dovolili kredit 4880 milijonov dolarjev. V našem denarju bi znašalo to nad 215 milijard dinarjev. Zedinjene države računajo, da dobi s tem kreditom 3 in pol milijona nezaposlenih delavcev delo.

Amerikanski kapitalizem se torej dejansko trudi, da bi prikriil in omilil posledice svojega izkoriščevalnega gospodarskega sistema.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Tone Maček:

135

Slučaj Kumberger

Po plesu so prišle na vrsto razne družabne igre: skrivali so prstan in ugibali, kdo ga ima v roki. Kdor ni uganil, je moral plačati kazen ali izvršiti kako delo, na primer poljubiti najstarejšo žensko. Igrali so slepe miši in zidali most, pri čemer so si 'beli' in 'črni' merili sile. Največ zabave so imeli fantje z 'rihtarji'. (Ženske se te igre niso marale udeleževati.) Pri tej igri je obsojenec moral položiti glavo v naročje sodnika, ki je sedel na stolu, in to tako, da ni mogel ničesar videti. Tako sklonjen je čakal, da ga je kdo izmed navzočih s plosko roko močno udaril po napeti zadnjici. Ko je sodnik naštel do tri, se je smel obsojenec dvigniti in ugibati, kdo ga je udaril. Če ni imenoval pravega, je moral še enkrat v 'rihto', tako dolgo, dokler ni zadel pravega. Kogar pa je pogodil, tisti je moral mesto njega v 'rihto'. Marsikdo se je za to

Stara tekstilarna v Kočevju pogorela**Skoro 400 delavcev in delavk ob kruh in do 10 milijonov škode**

V nedeljo dopoldne okoli 11. ure so Kočevjarji opazili, da gori velika Stara tekstilarna, ki se je nahajala v starem štirinadstropnem Auerspergovem poslopju in novejših modernih objektih. Ravnatelj Ott in vratarica sta bila še dopoldne v tovarni, toda nista ničesar čutila o nastajajočem požaru. Ogenj je nastal očividno v predilnici v drugem nadstropju zaradi električnega kratkega stika. Prihitele so sicer požarne bramb. Gašenje pa je bilo težko, skoraj nemogoče, ker je stavba previsoka, nemoderno grajena in je oženj divjal z vso besnostjo. Lokalizacija ognja je bila silno težavna. Pogorela je popolnoma velika stavba tovarne s predilnico, tkalnico in večji del barvarnice. Strašen je bil občutek navzočih, zlasti delavcev in delavk, ko je plapolal ogromen plamen iznad lesenega ostrešja ter so stroji lomastili po pregorelih stropih iz nad-

stropij v pritličje ter tam končavali svoje bitje v neusmiljenih plamenih.

Kočevsko delavstvo je zaradi tega požara jako hudo prizadeto. Ob današnji krizi in slabih mezdnih razmerah postane v enem dnevu par sto rodbin s svojci brez dela, sami in njih svojci brez kruha. To je razmeroma velika socialna katastrofa za razmeroma veliko število delavstva in rodbin v daljnem pokrajinskem Kočevju.

Podjetje se je sicer borilo s težkocami, vendar je bila nada, da se ne ustavi, ker ob današnji tekstilni konjunkturi tega ne bi bilo treba, če je podjetju na razpolago potrebni obratni kapital.

Potrebna je tu vsekakor javna pomoč. Potrebna je intervencija države in banovine tako v prilog pomoči potrebnemu delavstvu, kakor tudi, da se tovarna čimprej obnovi ter zaposli zopet prizadeto delavstvo.

Medeni tedni med Prago in Moskvo**Zakaj je dr. Kramář hud na Ruse**

Graška »Tagespost« prinaša pod tem naslovom članek, ki opisuje zgodovino priznanja sovjetske Rusije po čehoslovaški vladi. Vsi čehoslovaški oficijelni listi prinašajo zadnje tedne nad vse simpatično pisane članke in poročila o Rusiji, češka industrija se vzdržuje v največji meri z naročili iz Moskve, medsebojni prometni in kulturni stiki so postali zelo živahni, v kratkem začne voziti direktni brzovlak iz Prage v Moskvo in pripravljata se direktna letalska zveza med obema državama. Zlasti odkar so se čehoslovaški žurnalisti pred par dnevi vrnili z obiska po Rusiji, ne morejo prehvaliti te nove Amerike. Še pred nekaj meseci bi se zdelo vse to nemogoče; če so čehoslovaški listi omenjali Rusijo, so jo omenjali le rezervirano ali s prezirom. Za tem pa pravi »Tagespost«:

»List se je pa naenkrat obrnil, ko je lansko pomlad pri vprašanju razvrednotenja krone nastal v vladi spor in so češki nacionalni demokrati izstopili iz vlade. Zdi se kuriozno, da je ta stranka, kot predstavnica češke težke industrije, z zadovoljstvom sprejemala ruska naročila, da pa pod vodstvom svojega voditelja, starega »bolševikenfreserja« Kramářa, o priznanju sovjetske vlade ni hotela nič slišati. Pri tem pa je treba pripomniti, da vzrok, zakaj Kramář tako sovražni današnjo rusko vlado, ni tako idealne narave kakor to on dokazuje, temveč da temelji na čisto realni podlagi. Kramář se je namreč svoj čas poročil v Rusiji z bogato rusko plemkinjo. Velika ženina posestva so pa bolševiki razlastili. To je pravi vzrok, vse drugo, kar Kramář pravi o pansla-

vizmu, o sveti matuški Rusiji, o podjarmljenem narodu, o slovanski vzajemnosti in tako dalje, je le plašč, pod katerim se skrivajo zelo otipljivi interesi. In tako se je dogajalo, da so bila posestva neke žene dolgoletna zapreka urejenim odnosom med dvema državama in dvema sorodnima narodoma...«

To pa najbrž ni slučaj samo na Čehoslovaškem.

V Avstriji so poostrene kazni**za ilegalno kolportažo**

Avstrijska vlada se krčevito bori proti poplavi ilegalnih letakov in literature. Sedaj je izdala zakon, s katerim se poostrejuje kazni za tihotapljenje, tiskanje in razširjanje ilegalnih tiskovin. Najmanjša kazen ne sme biti izpod enega leta zapor. Pa tudi te drakonske mere režimu ne bodo dosti pomagale.

Pariz v pričakovanju 6. februarja

Razne patrijotične in nacionalistične organizacije so napovedale, da bodo na obletnico lanskih pouličnih bojev, 6. februarja, zopet šle na ulico izzivati z javnimi shodi in demonstracijami. Na to je ujedinjena »socialna fronta« odgovorila, da bo istočasno in na istih krajih priredila protimanifestacije. V izogib novih krvoprelitij bo vlada za ta dan najbrž prepovedala sploh vse javne manifestacije.

Doma in po svetu

Pravijo, da kriminalistika narašča. Z drugo besedo bi to povedali, da število zločincev narašča. To je sicer žalosten pojav, toda priznati moramo, da so temu krive družabne razmere, ki so ustvarile neznosne socialne razmere. V ameriških poročilih čitamo zgodbe o slavnih »gangsterjih«, ki ustanavljajo svoje organizacije. Zločinstvo je postalo poklic, ko je neobzirni kapitalizem pahnil celo vrsto, stotine, tisoče iz svoje družbe. Ti ljudje so iskali izhoda, existenco in našli je niso nikjer razen med zločinci. Isto, kar se dogaja v Ameriki, se dogaja tudi pri nas. Ljudje pahnjani na cesto, iz družbe počasi propadajo in postanejo to, kar edino morejo, ker hočejo živeti. In čim manj se bo skrbelo za te soljudi, čimbolj se jih bo izkoriščalo in čimvečja bo takozvana »umetna« gospodarska kriza, temveč bo kriminalistika imela opraviti in tem več bo slučajev, ki jih imenujemo prestopki ali zločin. Tudi organizacije teh ljudi se pojavljajo. Vsaj policijska poročila vedno poročajo o večjih družbah in tolpah. Zaradi teh razmer in preteče nevarnosti, da se zlo razširi in ukorenini, je pač nujno potrebno, da se delavske zahteve po skrajšanju delovnega časa, po zvišanju mezd in po pozivitvi gospodarstva podpirajo in pospešujejo z vsemi pomočki. Bolezen družbe te vrste se more ozdraviti le z resnimi pomočki, ki revidirajo sistem današnjega gospodarstva.

Zakaj je pri nas v industriji toliko tujih inženjerjev in uradnikov zaposlenih. Pri nas se je naseljevala industrija s tujim kapitalom in s tujim kapitalom jako radi prihajajo tudi vodilni uradniki, inženjerji itd. Ob dobri konjunkturi so ljudje pač godrnjali proti prihajanju tujcev, niso pa bili ukrenjeni koraki, da se naseljevanje prepreči, kolikor imamo doma nadomestnih sil, ker ni bilo nezaposlenosti. Tako je bilo. V sedanji krizi pa postaja vprašanje aktualno.

Pravo ime morilca kralja Aleksandra. Oblasti so ugotovile, da je morilcu kralja Aleksandra ime Verusko Dimitrov Kerim, ne Kelemen. Rojen je bil 10. novembra 1894 v Kamenuca v Bolgariji. Leta 1922 je bil obsojen zaradi dveh umorov v Sofiji, pozneje pa je bil pomiloščen.

Požar v tovarni lesnih izdelkov v Duplicah pri Kamniku. V tovarni Remec & Comp. v Duplicah pri Kamniku je nastal požar, ki je uničil del tovarne, v noči na 26. januarja. Škoda znaša nad 100.000 Din.

Značilen spomenik. V Veliki Kanizi so Madžari postavili pred kratkim spomenik svojemu nacionalnemu junaku in pesniku Petőfiju. Na marmornem podstavku stoji pesnik v vojaški opremi, z zastavo v desni roki, levo pa ima iztegnjeno proti jugoslovanski meji in kaže na boj pripravljenu vojaku poleg sebe, kje ima opraviti svojo dolžnost. Ta spomenik je znak madžarske »miroljubnosti«. Bil bi pa namestu, če bi ga postavili

igro že prej pripravil in si zavaroval zadnjo plat s cunjami, ki si jih je oblekel pod hlače. Če pa so ga »pogruhtali«, jih je moral vpricho »rihtarja« sleči. Kdor je moral po desetkrat ali še večkrat v »rihto«, naslednji dan še sedeti ni mogel. Pa tudi dlani najbolj navdušenih »eksekutorjev« so bile drugi dan zatekle.

Zaključek zabave je bil neizogibni »povštertanč« (ples z blazino). Vsi plesavci, moški in ženske, so se prijeli za roke in napravili velik krog, ki se je po taktu godbe plesočih korakov počasi vrtel na levo. Sredi kroga se je plesalec ali plesalka z blazino v rokavi vrtela v nasprotni smeri in je izbirala med plesavci, ki so se vrteli krog nje, pred koga bi položila blazino. Ko si je izbrala, je položila blazino na tla pred izvoljenega. Oba sta pokleknila na blazino in se poljubila, in ko je novi plesalec prevzel blazino in položil na zato pripravljen krožnik novca za godca, sta se oba parkrat zasukala sredi kroga v poskočni polki, krog plesavcev pa se je medtem vrtel v živahnejšem tempu v na-

sprotno smer. Za tem je prejšnja plesalka brez blazine stopila nazaj v krog in novi plesalec si je z blazino izbral v krogu nove plesalke in ko si jo je izbral, se je ponovilo isto. To se je ponavljalo poljubno dolgo. Bolj priljubljeni plesalci in plesalke so morali po večkrat v krog, medtem ko so nekateri zaman čakali, da bi kdo položil blazino pred nje. Tu se je moglo dobro opaziti, koliko simpatij uživa posameznik.

Pri poljubovanju na blazini je bilo dosti smeha in vrišča, ker se je strogo pazilo, da ni nihče »švindlal«, ampak, da je res poljubil svojega partnerja na usta. Najbolj vestni so bili pri tem poslu starejši ljudje, medtem ko so se zlasti mlada dekleta sramovala.

Blazina je bila precej umzana in prašna, ko so končali. Kolikor se je nabralo na krožniku, so izročili godcu, ki je zadovoljnega obraza spravil krajcarje in petice v svoj žep. Še celo ena desetica je bila vmes. Vsi so videli, da jo je dal Oblakov, presrečen, da je Ravnikarjeva Minka položila blazino predenj.

Z mnogo hrupa in še več izrazi prijateljstva so se končno poslovili. Hrastničanom je igrala harmonika, katere glasovi so se odbijali skozi Boben od strmih skalnatih sten, v globini izpod ceste so pa šumeli in bobneli vzpenjeni valovi potoka. Ravnikarjev Sultan je še dolgo lajal v temno noč za odhajajočimi, ki so veselo prepevali in vriskali po cesti proti Hrastniku. Po serpentinah bele ceste, ki se vije po hribu proti Svetemu Marku, so pa z glasnim ukanjem odgovarjali rudarji, ki so se vračali v Trbovlje.

Teško sta Janez in France vstajala zjutraj, ko je bilo treba iti na šiht. Bila sta neprespana. Sicer nista bila slabe volje, saj sta se na kožuhanju imenitno zabavala, vendar je dejal Janez:

»Veš kaj, s to lumparijo ni nič. Sem že preveč v letih. Je že skrajni čas, da se oženim. Še pred adventom bom napravil. In ti mi boš šel za tovariša.«

»Ne vem, če bo šlo. Saj veš, da nimam primerne obleke.«

(Dalje prihodnj.)

šavajo vedno ob priliki zaupniških volitev, ko valovje oragnizacijske misli najbolj udarja ob fabriško zidovje. Kaj ne gospodje pri »Metki«, boljše e dati 5% »prostovoljno« kot pa organiziranemu delavstvu priznati najmanj 50% povišanja. Delavci in delavke pri »Metki« so sami naši državljani, lastnik je pa priseljenec. Mislimo, da bi imeli delavci moralno in sveto pravico, da bi jim tovarna plačala vsaj tiste vsote, ki jih prištedi pri carinski zaščiti. Potem bi pa plače vse drugače izgledale!

Pevski koncert »Svobode«, ki se bo vršil v nedeljo 10. februarja ob 4. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma, bo revija naših pevcev, ki naj pokaže, če je naša »Svoboda« sposobna dostojno reprezentirati kulturno delo celjskega proletarijata. Letos imamo izlet vseh podružnic »Svobode« v Celje, ki se bo, kolikor bodo razmere dopuščale gotovo spremenil v vsedelavski izlet, saj je »Svoboda« kulturna matica vsega delavstva. Celjska podružnica »Svobode« se mora na to prireditve intenzivno pripravljati in ta koncert, ki se bo vršil 10. februarja služi za uvod v intenzivno delo. Naj smatrajo člani vseh svobodnih organizacij v Celju in okolici za svojo moralno dolžnost pomagati z najzilavejšo agitacijo, da se bodo namere »Svobode« popolnoma posrečile.

Snuška tekma SK Olimpa, ki bi se bila morala vršiti preteklo nedeljo, je morala biti vsled slabih snežnih razmer preložena. Vršila se bo v soboto, na praznik, 2. februarja, ob istem času in istotam. Prijatelji kluba, vabljani!

Hrastnik

Pred volitvami obratnih zaupnikov v steklarni. Za volitve obratnih zaupnikov smo se marksisti dostojno pripravili, zavedajoč se, da nam ni potrebna prav nikakšna demagogija. Gospodje, ki vedre in oblačijo pri plavih pa vodijo boj na isti način kot lansko leto — z blatenjem. Nadaljnje agitacijsko sredstvo, katerega se poslužujejo, je delavstvu poznano že iz za volilnega boja v lanskem letu. Takrat so pripovedovali, da imajo v steklarni 120 članov in da bo vse njihovo, ko pa smo šteli glasove se jim je napuh slabo izplačal, dobili niso niti — količnika. Delavstvo ve kaj mu je storiti. **Zakaj bo delavstvo volilo marksistično listo, t. j. listo Splošne delavske zveze Jugoslavije?** Zato, ker na tej listi ni takih, ki bi bili kdajkoli kaznovali kakšnega delavca, kaj še-le, da bi jih kaznovali kar na debelo. Ker med našimi kandidati ni nikogar, ki bi trkal na svojo narodno zavednost, zraven pa kršil naše socialne zakone in recimo zahteval 12urni delovnik brez dodatka za nadure. **Pač pa imamo na naši listi same take sodruge, ki se brigajo za splošnost, ki so z ostalim marksistično usmerjenim delavstvom odstopili**

SPORTNA RUBRIKA

Nogomet pri nas v ožji domovini počiva. Klubi so se umaknili v telovadnice, medtem ko drugod že zopet igrajo na prostem.

V Zagrebu se vrši pokalno tekmovanje in je pretekla nedelja prinesla rezultate: Concordia : Poljiški 3 : 0, Hašk : Zet (Tramvajci) 6 : 1.

V Ljubljani pričakujemo zimski turnir Hermesa.

Drugače je v inozemstvu:
V Avstriji so preteklo nedeljo zaključili jesensko prvenstvo s tekmo Admira : Avstrija 1 : 2. Jesenski prvak je Rapid (19 točk) pred Admiru (16) ter Vienno, Wien in Wacker (13).

V Italiji je prvenstvo na višku. Vodi Florentina (23) pred Juventus (21), Ambrosiana (19), Roma in Napoli (17).

Tudi mednarodne rezultate zaznamujemo:

Španija : Francija 2 : 0.

Nemčija : Švica 4 : 0.

Posamezne države hite sklepati reprezentančne tekme. Nemčija ima zaključenih že 7. Avstrija 4, Švica 5, Francija 4, Češka 3 take tekme.

Jugoslavija bo šele sklepala o terminu edino doslej dogovorjene tekme s Poljsko.

Zimski sport. Dva meseca smo tarnali, da je premalo snega, sedaj ga je bilo enkrat preveč. Vsled prevelikega snega so morale biti prekinjene tekme za državno prvenstvo in vseslovensko prvenstvo na Pokljuki. Po dosedanjih rezultatih vodi Jugoslavija s 726,09 točkami pred Čehi (701,31). Odločili bodo skoki, ki se vrše 3. marca na Bledu.

Odločitve v hokeju so padle. Svetovni prvak je Kanada, evropski prvak pa Švica. Za njimi so Angleži in Čehi.

V guštanjski jeklarni — popolna zmaga rdeče liste

Z velikim zanimanjem se je delavstvo guštanjske jeklarne pripravljalo na volitve obratnih zaupnikov, ki so se potem vršile dne 27. t. m.

Izid volitev je ta-le:
Vseh volilcev je bilo 249, od teh sta bila 2 mladoletna, 19 pa se volitev ni udeležilo.

Oddanih je bilo 223 glasov, od teh 5 neveljavnih; odpade na listo:

Saveza metalških radnika Jugoslavije 175 glasov, Narodne strokovne zveze (plavi) 17 glasov, Jugoslovanske strok. zveze (beli) 31 glasov.

Količnik je znašal 37 glasov. Ker lista plavih in krščanskih socialcev

5 odstotkov priborjene plače zunanjim delavcem, ki so se borili v sklopu Strokovne komisije za odpravo 1 odst. dodatnega uslužbenskega davka, ki so priborili delavstvu podporo za čas brezposelnosti, ki se bore skupno s predstavniki URSSJ za uveljavljanje vsaj minimalnih mezd zakonitim potom. **Mi se borimo za zvišanje plač, vsem, tudi zunanjemu delavstvu.** Marksisti odločno odklanjamo, da bi se naj plače steklarjev znižale od Din 300—400 dvotedensko zato, da bi dobili zunanji delavci več. Mi hočemo, da se zunanjim delavcem plače zvišajo, steklarjem pa ne znižajo. Kajti, ako bi se plače steklarjev in zunanjih delavcev zenačile navzdol, bi podjetniki kaj kmalu zopet prišli z novimi redukcijami in nam vsem vzeli še to, ker bi po zenačenju plač ostalo. — Kdor hoče, da bo delavstvo želo in ne podjetniki, bo volil listo Splošne delavske zveze Jugoslavije! Vsi na volišče! Z rdečo glasovnico — za delavske pravice!

Kočevje

Po dolgem mrtvili se je začelo tudi tukaj delavstvo prebujati. V tekstilni tovarni »Triglav« se je začelo delavstvo organizirati v Splošni del. strok. zvezi. Rudarji so ponovno ustanovili podružnico Zveze rudarjev Jugoslavije in se je že vršil ustanovni občni zbor ob veliki udeležbi tako, da podružnica z več kot polovico tukaj zaposlenega organiziranega delavstva pridno deluje. — Lahko bi mnogo pisali o Kočevju, dokler ni bilo ne organizacije in nismo poznali delavskih pravic. Ali ta spomin nam naj bo samo v vzpodbudo za naše nadaljnje vztrajno delo v organizaciji. Na ponovne prošnje tukajšnjega delavstva smo tudi mi zdaj deležni »zaupniških tečajev«, ki se vrše vsak dan od 6. do 8. uri zvečer v dvorani gostilne Beljan v Kočevju. Kako potrebni in koristni so tečaji za delavstvo, posebno pa za delavske zaupnike, najbolj potrjuje pozornost

Delavskim sportnim klubom.

Ker se vrši prihodnja skupščina JNS-a dne 24. februarja še po starih pravilih, se je že začel lov za poverilnicami. Ne oddajte poverilnice nikomur, marveč počakajte na konferenco delavskih sportnih klubov, ki se bo vršila v Ljubljani v nedeljo, dne 10. februarja.

Te dni prejmete od delavske sportne zveze okrožnico, ki se bo bavila z vsemi aktualnimi vprašanji z ozirom na predstoječo skupščino ter boste zamogli k vsem točkam na klubskih sejah zavzeti stališče tako, da se bomo potem na konferenci v Ljubljani zedinili in pripomogli k temu, da bo na letošnji savezni skupščini 106 delavskih klubov kompaktno nastopalo.

Znižane takse in vstopnine k nogometnim tekmam.

Ne pri nas, marveč na Dunaju, kjer je vodstvo I. lige uspelo pri občini in vladi, da je znižala takse kar za polovico. Avstrijci so namreč izjavili, da se bo v slučaju, da ostanejo sedanje takse, igrala tekma za evropski cup med Avstrijo in Italijo kar v Italiji. Avstrijski finančniki so nato uvideli, da je boljše inkasirati polovične takse ter lire, ki jih bodo pustili italijanski kibici na Dunaju, kakor pa ostati brez vsega.

Prva liga je tudi določila nove enotne vstopnine, in sicer za stojišče 1 šiling, za brezposelne 0,60 šilinga, mladinske 0,30 šil.

Prepričani smo, da bodo imeli od znižanja taks in cen vstopnic profit tako država kot klubi. Ali ne bi tudi pri nas ta zgled posnemali?

nista dosegli količnika, nista dobili nobenega mandata. **Izvoljenih je vseh šest zaupnikov z liste svobodne strokovne organizacije SMRJ!**

V primeri z lanskim letom je SMRJ napredoval za 45 glasov in od 5 na 6 mandatov.

Zaman so nekateri ljudje uganjali najnesramnejšo demagogijo, misleč, da bo v korist plavim. Delavstvo je sito demagogije in je to tudi s svojim glasovanjem odločno povedalo.

Tako se »podirajo« naše trdnjave!

Guštanjskim kovinarjem čast in priznanje!

tečajnikov in njih ogromno število. Na tečaju dobiva delavstvo osnovne pojme o delavski zaščiti, delavskih zaupnikih in katerim je tečaj naravnost kažipot za njihovo delovanje. Drugi del tečaja, ki je namenjen praktičnemu delu, pouku o pisanju prošnji vsake vrste vlog na oblastva, zapisnikov itd., bo nudil vsem delavcem, posebno pa funkcionarjem organizacij, da bodo lahko v polni meri služili interesom organizacije in članstva. Žal se vsled višje sile niso mogli udeleževati tečaja tudi ostali delavci in delavke iz tekstilnih tovarn. Želijo pa, da se mora vršiti tudi za nje zaupniški tečaj po ravno istem redu in programu, kakor se vrši sedanji. Zaupniški tečaj vodi načelnik II. skupine s. Franc Pilberšek, ki se mu mora priznati, da ima za to delavsko šolo dovolj življenskih izkušenj, dovolj volje in znanja, da zadovolji marsikaterega razvajanega delavskega funkcionarja. Družnost! — Tečajnik.

„Prijatelj Prirode“ Maribor

Občni zbor Prijatelja prirode se vrši v ponedeljek, dne 4. februarja t. l. ob pol 20. uri v društvenih prostorih na Ruški c. 7 s sledečim dnevnim redom: 1. Prečitane zapisnika. 2. Poročila vseh funkcionarjev. 3. Absolutorij. 4. Bodoče delo. 5. Volitve. 6. Razno. — Vsi člani so prisrčno vabljani.

Širite naš list!

Delavski pravni svetovalec

Pravica delavca do plače, ako je vsled nezgode na potu prišel prekasno na delo (§ 219 o. z.)

(SMRJ v Celju.)

Vprašanje: Vozimo se na delo iz okolice s kolesom ali z avtobusom. Sem ter tja se pripeti, da zamudimo delo vsled defekta pri kolesu ali avtobusu. Delodajalec nam v takih primerih mezde ne izplača za dotično zamujeno uro. Ali imamo pravico zahtevati to mezdo?

Odgovor: § 219 obringra zakona določa, da obdrži delavec svojo pravico na plačo, če je po 14-dnevnem službovanju oviran vršiti službo za razmeroma kratek čas zaradi nesrečnega slučaja, ki ga delavec ne zakrivi sam in se pri delodajalcu opraviči. Ako se tedaj odpeljete na delo pravočasno in se nezgoda na potu ne izvrši vsled Vaše krivde, ali Vaše malomarnosti, imate pravico do plače, če zaradi takega defekta zamudite delo. Ako pa bi delodajalec opazil, da Vi namenoma povzročate take defekte, ali da se jih namenoma ne izogibate, Vam bo službo seveda odpovedal in nimate pravice na prejemanje plače za zamujeni čas.

Denarne kazni delavcev (§ 340 o. z.)

(SMRJ v Celju.)

Vprašanje: Ali sme delodajalec naložiti denarno kazen, če je delavec zamudil delo?

Odgovor: Naš obrtni zakon načeloma dopušča v podjetjih nalaganje denarnih kazni delavcem. Taka kazen mora biti predvidena v poslovnem redu podjetja in ne sme biti nikdar višja, kot ena tretjina povprečnega dnevnega zaslužka. Samo pri težkih prekrških se lahko naloži kazen v višini dnevnega zaslužka in se mora delavcu takoj priobčiti. Ako tedaj poslovni red v Vašem podjetju ne predvideva nobene kazni, Vam je delodajalec ne sme naložiti, če ste delo zamudili iz kakšnega opravičljivega vzroka.

Vse denarne kazni se smejo vporabljati samo za izboljšanje delovnih razmer v dotičnem podjetju, nikakor pa ne v korist delodajalca.

KUPUJTE V SVOJI ZADRUGI „DELAVSKI DOM“ MARIBOR, FRANKOPANOVA 1

Nabirajte nove naročnike

Zahvala

Vsem prijateljem in znancem, ki so se nas spomnili v žalostnih dneh,

ko so nam umrli naš oče

izrekamo svojo najlepšo zahvalo.

Rodbini Uratnik in Četina

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šte. 2324.